

4. Сохор А. Н. Музыка как вид искусства / А. Н. Сохор. – 2-е изд., перераб. и доп. – М., 1970. – 134 с.

5. Усов А.И. Пути совершенствования исполнительской техники валторниста // Методика обучения игре на духовых инструментах. Вып.3. - М.: Музыка, 1971. – С.248 - 266.

6. Цыпин Г.М. Исполнитель и техника: [учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений] / Г.М. Цыпин – М.: Академия, 1999. –186с.

7. Якустиди И.В. К вопросу о формировании губного аппарата валторниста: Дис. ... канд. искусствовед. – Киев, 1982. – 160 с.

УДК 792.8(477) „21ст”

Шалана С. В.

ВЕЛИКЕ СКЛАДАЄТЬСЯ З МАЛОГО: ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ БАЛЕТМЕЙСТЕРА, ПЕДАГОГА, КЕРІВНИКА ХОРЕОГРАФІЧНОГО КОЛЕКТИВУ В.С.БІЛОШКУРСЬКОГО

В статтє рассмотрено творчество известного балетмейстера, педагога и руководителя хореографического коллектива В.С.Белошкурского; раскрыты его творческие достижения в области хореографии и педагогической деятельности.

Ключевые слова: *В.С.Белошкурский, балетмейстер, педагог, руководитель хореографического коллектива.*

The article considers the work of the famous choreographer, teacher and head of choreographic V.S.Beloshkurskogo; disclosed his creative achievements in the field of choreography and teaching.

Keywords: *V.S.Beloshkursky, choreographer, teacher, director of choreographic*

Велике складається з малого і має свій початок: «У житті часто трапляється так, що покликання не відразу знаходить людину. Так було й із Володимиром Білошкурським. Він ніколи не виношував мрію стати танцюристом чи, тим більше, керівником колективу художньої самодіяльності. Ось малював він добре, сподіваючись, що з часом обов'язково стане художником. А спочатку було профтехучилище № 7, де Володимир набував професії слюсаря-ремонтника. Саме тоді помітила чорнявого, верткого хлопчину тодішній керівник ансамблю танцю «Світанок» М. Т. Муравйова й запросила до Палацу культури автозаводу.

Після армії Володимир прийшов у Дніпропетровське театральне училище. Думав про малювання, а склав успішно іспит на хореографічне відділення. І відтоді вже зрозумів: ось те, чому варто присвятити все життя. Спочатку хотілося танцювати самому. І це прагнення молодого артиста зрозуміло. Тим більше, для цього все було: і зовнішність, і фізичні дані. Тож не випадкові роки роботи в хорі імені Г. Верьовки, інших професійних колективах. Вони стали неоціненною школою професійної майстерності. Збагачувалися професійні звання, відточувалася техніка, прийшов досвід. Відтоді відчув, що в уяві стали народжуватись власні танцювальні композиції. Ткалися вони іноді й уночі, ніби мереживо, хвилювали. Зрозумів Володимир: потрібен власний колектив, щоб утілив усю його фантазію в реальність» [8]. Так народився керівник аматорського колективу, який згодом довів свою професійну спроможність багатьма творчими перемогами та досягненнями.

Білошкурський Володимир Степанович (2.11.1948 р.м. Київ), 1971 – закінчив хореографічне відділення Дніпропетровського театального училища. 1971–73 – керівник Народного ансамблю танцю «Віночок» м. Кременчук, який 1972 року стає лауреатом республіканського огляду народної творчості (золота медаль). 1973–74 – артист балету Буковинського ансамблю пісні і танцю м. Чернівці. 1974–75 – артист балету Заслуженого академічного народного хору імені Г. Верьовки. Гастролі: Португалія, Іспанія, Канарські острови. У 1975 році, разом з Володимиром і Зітою Смоляковими створили Народний самодіяльний ансамбль пісні і танцю «Славутич» при МПК імені Г.Петровського м. Кременчук, де пропрацював балетмейстером до 1978 року. 1978–81 – артист балету Ансамблю пісні і танцю

Центральної групи військ у Чехословаччині. У складі Народного ансамблю пісні і танцю «Славутич» м. Кременчук, як балетмейстер танцювальної групи Володимир Білошкурський став лауреатом XVI Міжнародного фестивалю народного танцю в Іспанії (1983).

1981–86 – заснував і став художнім керівником Народного ансамблю танцю «Зорецвіт» при ПК ПО «Дормашина» м. Кременчук. Про цей колектив польська журналістка Ядвіга Слипинська в газеті «Głos Pomorza» («Голос Помор'я», Кошалін) повідомляє: «Коли відчуваємо вашу щирість, чуємо бурхливі оплески, то ми не танцюємо, а летимо над сценою, як на крилах», – говорить Володимир Білошкурський, художній керівник ансамблю «Зорецвіт». Повинен ще сказати, що багато уваги й часу займає в нас робота над акторською майстерністю. Адже ми користуємось мовою танцю», – продовжує В. Білошкурський. І виражають свою молодість і радість, танцюють граючи, нібито все це не вимагає жодних зусиль для підтримки неймовірного темпу. Кожна жартівлива сценка виконана з таким підйомом, що глядачі переймаються неймовірною радістю. ...хотілося крикнути: приїжджайте до нас, танцюйте, з радістю проведемо з вами вечір!» [9].

Стаття «Зорецвіт» у Польщі так висвітлювала цю подію: «...вибух аплодисментів після першого ж номера засвідчив про те, що полонили гості своєю відкритою посмішкою, щирістю, динамічністю виконання національних танців. До пізнього вечора не вщухали оплески в Палаці культури. Відтоді щодня одна зі статей у польських газетах була присвячена успішним виступам ансамблю «Зорецвіт». Деякі фрагменти з концертів були навіть записані на відеоплівку та показані по польському телебаченню» [2].

Шпальти газети «Кременчуцька зоря» висвітлюють таке: «Під час перебування «Зорецвіту» в Польській Народній Республіці хтось із кошалінських журналістів дуже влучно назвав ансамбль «театром танцю». Мабуть, це найправильніша характеристика творчого почерку колективу.

– Я вважаю за необхідне, – говорить В. С. Білошкурський, – виховувати вдумливих танцюристів. Тому залучаю їх до створення танцю, проведення репетицій тощо. Адже завдання самодіяльних колективів полягає в тому, щоб сприяти вихованню всебічно розвинених молодих людей. Своє життєве кредо Володимир Степанович успішно реалізовує. Кожен тут має якесь доручення: один відповідає за сувеніри, інший веде літопис. Разом вони відвідують концерти, проводять вільний час. Тут, у колективі, відбувається становлення характеру молодих людей, проходить і своєрідна профорієнтація. Адже за роки роботи В. С. Білошкурський, безмежно закоханий у танець, залучив до своєї справи близько 20 чоловік. Один із них, В. Семеха, нещодавно закінчив хореографічну студію імені Вірського при Державному ансамблі танцю УРСР. Він теж продовжить справу керівника, нестиме неповторне мистецтво танцю людям.

Не тільки кременчужани віддають належне «Зорецвіту». Йому аплодували учасники Всесоюзного фестивалю «Золота осінь» у Лохвиці, на батьківщині І. Дунаєвського, миргородці, жителі Кошалінського воєводства ПНР, глядачі телетурніру «Сонячні кларнети». Цей перелік гастрольних подорожей міг бути й довшим, але ж ансамблю тільки-но виповнюється три роки» [3].

Під егідою «Dni Kultury Poltawskeiej» в Польщі «Зорецвіт» запрошено до Кошаліна, про що свідчить газета «Głos Pomorza» (№ 99, від 29.04.1985) у статті «Zorecwit» w Koszalinie» (№ 100, від 30.04 – 1.05.1985) «W kolorach Teczy, w barwach przyjaz'ni». І знову шалений успіх, овації та палкий прийом польських глядачів.

А стаття в «Кременчуцькій зорі» (№ 115, від 21.09.1985) присвячена становленню Володимира Степановича як художнього керівника: «Танцювальний ансамбль «Зорецвіт» зразу ж заявив про себе як перспективний творчий колектив, фундатором якого й став Володимир Білошкурський. Він дуже прискіпливо поставився до підбору учасників ансамблю. Розумів, що від того, як заявить себе колектив із перших днів свого існування, залежатиме його подальше майбутнє. Не поволі набирати силу й темп, а виступити ударним акордом. Для здійснення задуму потрібні були наполеглива щоденна робота, виснажливий тренаж, створення образу танцю, костюмів, музики. І результати не забарились. За чотири роки свого існування «Зорецвіт» здобув стільки відзнак, що вистачило б на десятиріччя: звання «народний», лауреат обласної премії імені П. Арте-менка, лауреата фестивалю народної

творчості на честь 40-річчя Великої Перемоги. Диплом Державного академічного ордена Дружби народів ансамблю народного танцю СРСР за пропаганду хореографічного мистецтва. Танці ансамблю схожі на мініатюрні танцювальні вистави-композиції: «Вічно живі», «Переможці», «На містку» та ін. Цього нелегко досягти, бо колектив самодіяльний, склад його рухомий: одні вступають до вищих навчальних закладів, інші йдуть в армію. Але тут, у «Зорецвіті», відбувається не тільки їх залучення до світу мистецтва танцю, а й становлення особистості. У цьому чимала заслуга художнього керівника В. С. Білошкурського. Його доброту й чуйність, вимогливість, працездатність і невгамовність, його уроки людяності й порядності назавжди запам'ятають і Олександр Хуторний, і Марина Селіна, й Ірина Нежива, і Геннадій Голованов, і багато інших його вихованців. Чимало з них пішли шляхом учителя» [8].

«Ансамблю танцю «Зорецвіт» присуджено звання «Народний самодіяльний колектив». Отже, лави колективів, які носять звання «народний», поповнилися. Віриться, що «Зорецвіт» гідно продовжуватиме кращі традиції народної творчості міста. Свідченням цьому став і великий концерт, котрий завершив урочистості» [10].

У 1986 році, Володимир Білошкурський вступив на заочну форму навчання до Вищої профспілкової школи культури (ВПШК) у м. Ленінграді.

З 1986–1990 – головний балетмейстер Полтавського обласного музично-драматичного театру імені М. Гоголя. Здійснив хореографічні постановки до спектаклів «Маруся Богуславка», «За двома зайцями», «Дуель» і хореографічні номери до концертних програм. 1987 рік пропрацював головним балетмейстером Полтавській обласній філармонії, ансамблі пісні і танцю «Полтава» – постановки «Весняний козачок», «Гопак». У Черкаському державному академічному заслуженому українському народному хорі здійснив постановки «Весняний козачок», «Українська старовинна кадрили», «Залицяльники» (1989).

1986–1996 – керівник Народного ансамблю танцю «Весна» Полтавського педагогічного інституту імені В. Г. Короленка, де поставив танці: «Барви України», «Весняний козачок», «Василечки», «Балада про синів», «Урожайний-святковий», «Чебатуха» та ін. За цей час ансамбль побував у Німеччині, Польщі, Австрії (м. Відень). У місцевій газеті «Lokales» (від 15.10.1991) у статті «Riesenjubil bei der Tsc» було написано: «Публіка триумфувала, аплодисментами і тупотінням ніг викликала на біс хор «Калина» й танцювальний ансамбль «Весна» з України, що стали великою сенсацією гала-концерту-91 у Віденському концертхолі. Ансамбль «Весна» з Полтави був як вихор у танці, як щось неземне, фантастичне у звучанні пісень «Калини». На тому концерті були присутні Президент Австрії Kurt Waldheim із дружиною.

1990 – Білошкурський закінчив Полтавський педагогічний інститут імені В. Короленка. Водночас працював старшим викладачем кафедри хореографії Полтавського педагогічного інституту. У проспекті м. Полтава, присвяченому 20-річчю психолого-педагогічного факультету інституту (1997), зазначено: «Весна»... Народний ансамбль танцю, яким майже десять років керував талановитий балетмейстер, у минулому танцюрист балетної групи Українського народного хору імені Г. Верьовки, заслужений працівник культури України Володимир Степанович Білошкурський. Життєдайне джерело «Весни» стало витоком нової спеціальності на педагогічному факультеті – «Початкове навчання та хореографія». Володимир Степанович зі своїми вихованцями Андрієм Васильовичем Сухаревим і Людмилою Михайлівною Сокіл 1991 року створили секцію хореографії при кафедрі образотворчого мистецтва й набрали перших студентів, які стали професійним ядром і визнаними солістами «Весни». Кількість хореографів зростала, і 1993 року на факультеті було відкрито самостійну кафедру хореографії...»

11 жовтня 1990 року Володимир Степановичу присвоєно почесне звання заслуженого працівника культури України [11]. 1992 році Білошкурський нагороджений нагрудним знаком ВЦСПС. 1996–2003 – викладач народно-сценічного танцю хореографічного відділення Дніпропетровського театрального-художнього коледжу, при якому створив та очолив Народний ансамбль «Борисфен». 25 вересня 1999 – В. С. Білошкурський головний балетмейстер «Творчого звіту майстрів мистецтв і художніх колективів Дніпропетровської області», який відбувся на головній сцені країни – у Національному палаці «Україна». 2001–2003 – балетмейстер Дніпропетровського фольклорно-етнографічного ансамблю «Славутич»

(художній керівник – народний артист України Г. Клоков). 7 квітня 2001 – балетмейстер концерту «Творчого звіту майстрів та художніх колективів Дніпропетровщини в Національному палаці «Україна» до 10-ї річниці Незалежності України. 29–30 березня 2003 – відбувся Другий регіональний тур Всеукраїнського фестивалю-конкурсу народної хореографії імені П. Вірського, приурочений до 100-річчя від дня народження П. Вірського, який проходив на сцені Дніпропетровського академічного театру опери та балету. У програмі концерту з хореографічною композицією «Запорізький козацький марш» (постановник Г. П. Клоков) брав участь Фольклорно-хореографічний ансамбль «Славутич», балетмейстером якого на той час був Володимир Білошкурський, і Народний ансамбль танцю «Борисфен» Театрально-художнього коледжу, засновник і художній керівник Володимир Степанович з його ж постановкою «Древлянські перетупи».

2003–2004 – старший викладач кафедри хореографії Національного педагогічного університету імені М. Драгоманова. 2004 – відтворив та очолював як художній керівник народний ансамбль танцю «Горлиця» Міжнародного центру культури і мистецтв м. Києва.

Юрій Станішевський, доктор мистецтвознавства, писав: «Півстоліття свого творчого шляху відзначив Народний ансамбль танцю «Горлиця» Міжнародного центру культури і мистецтв профспілок України, який за п'ять десятиліть виховав сотні артистів і балетмейстерів. Керівник ансамблю – знавець українського танцю, обдарований хореограф і педагог Володимир Білошкурський. У репертуарі колоритні «Залицальники», «Несе Галя воду», «Їхали козаки», «Підківочки», «Кадриль на ослінчиках» і, звичайно, полум'яний, віртуозний «Гопак». Лауреат всеукраїнських, всесоюзних і міжнародних конкурсів і фестивалів, ансамбль «Горлиця» нещодавно здобув Велику золоту медаль IV Міжнародного конкурсу фольклорних танців і музики у фінському місті Тампере. Сьогодні ансамбль розвиває та збагачує славні традиції своїх попередників, дбайливо виховуючи з дитинства майбутніх артистів, які створюють у танці яскраві характери та наповнюють своєю емоційною наснагою хореографічні картинки, сюжетні мініатюри й масштабні масові композиції»[4]. Юрій Олександрович продовжує розповідь: «Керівник колективу – першокласний знавець українського танцю, обдарований хореограф і педагог Володимир Білошкурський. «Горлиця» стала базовим колективом кафедри хореографії, де проходять практику майбутні балетмейстери та педагоги»[5].

У 2005р. – Народний ансамбль танцю «Горлиця» підтвердив звання «народний», того ж року Володимира Білошкурського переведено на посаду доцента кафедри хореографії Національного педагогічного університету імені М. Драгоманова. 27–29 квітня 2005 – Народний ансамбль танцю «Горлиця» бере участь у конкурсі хореографічних колективів і виступає в гала-концерті переможців V Міжнародного фестивалю-конкурсу танцю народів світу «Веселкова Терпсихора». Жовтень 2008 – на базі Уманського педагогічного інституту відбувся обласний семінар, на якому Володимир Степанович дав майстер-клас: «Народно-сценічна танцювальна лексика Полтавського краю». 13 листопада 2008 – Володимира Степановича нагороджено відзнакою за багаторічну сумлінну працю та високий професіоналізм Київським міським головою та Почесним знаком «За досягнення в аматорському мистецтві» Президією Федерації профспілок України. 2008 – ансамбль танцю «Горлиця» отримав Гран-прі на Міжнародному фестивалі фольклорного танцю в Чорногорії та Гран-прі на Міжнародному фестивалі фольклорного танцю «Радост на брега» – Бургас-2010 у Болгарії.

У Народному ансамблі танцю «Горлиця» Міжнародного центру культури і мистецтв м. Києва як художній керівник і балетмейстер Володимир Степанович поставив такі хореографічні композиції: «Привітальний», «Гопак», «Закарпатський», «Делікатна кадриль», «Старовинна українська кадриль», «Древлянські перетупи», «Російський хоровод», «Чорноморочка» та ін.

Грудень 2012р. – ансамбль танцю «Горлиця» підтвердив звання «народний».

У квітні 2013 року, на базі Заслуженого академічного ансамблю пісні і танцю України «Донбас» відбувся обласний семінар, на якому Володимир Степанович дав майстер-клас: «Народно-сценічна танцювальна лексика Центральної України» та здійснив постановку

«Юзівська кадрили». 2011 і 2013 роках, був головою Державної екзаменаційної комісії хореографічного відділення Дніпропетровського театральнo-художнього коледжу.

Крок за кроком, подія за подією формувала балетмейстерську унікальність, самобутність та особистість балетмейстера, педагога, керівника хореографічного колективу Білошкурського Володимира Степановича, фахівця своєї справи, доводячи правдивість вислову: велике складається з малого.

Література

1. Білошкурський В. С., Шалапа С. В., Перепелкін В. В. Танцювальне мереживо Полтавського краю : збірник хореографічних матеріалів. – К. : НАККіМ, 2014. – 268 с.
2. Зорецвіт у Польщі // Кременчуцький машинобудівник. – № 45. – 1984. – 16 листопада.
3. Зоряний цвіт танцю // Кременчуцька зоря. – № 156. – 1984. – 29 грудня.
4. Станішевського Ю. О. «Горлиця» / Ю. О. Станішевський // Музика. – № 2. – 2008. – Березень-квітень.
5. Станішевського Ю. О. Ой, красуне, «Горлиця» / Ю. О. Станішевський // Урядовий кур'єр. – № 29 (3689). – 2008. – 14 лютого.
6. Танцю звіт зоревий // Зоря Полтавщини. – № 5. – 1985. – 6 січня.
7. Яскраві барви зорецвіту // Комсомолец Полтавщини. – 1985. – 2 квітня.
8. Художній керівник // Кременчуцька зоря. – № 115. – 1985. – 21 вересня.
9. Tanczy «Zorecwit» (Танцює «Зоре цвіт») // Glos Pomorza («Голос Помор'я»). – Кошалін, Слупськ. – 1984. – 9 листопада.
10. Ще один народний // Кременчуцька зоря. – № 63. – 1985. – 25 травня.
11. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/350-12>

УДК 37.015.31 : 7.071.1 (477.8) “19/20”

Мережко Ю. В., Джурко В. Л.

ХУДОЖНЬО-ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВОКАЛЬНОЇ СПАДЩИНИ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

В статье рассматривается проблема художественно-воспитательного потенциала вокального наследия западноукраинских композиторов конца XIX – начала XX столетия. Проведен музыковедческий анализ творчества плеяды ведущих композиторов прошлого и выделены характерные признаки их наследия. Особое внимание уделяется творчеству таких композиторов, как А.Вахнянин, О.Нижанкивский, Ф.Колесса, лучшие произведения которых являются ценным достоянием отечественной музыки.

Ключевые слова :художественно-воспитательный потенциал, вокальное наследие, западноукраинские композиторы.

The article deals with the problem of artistic and educational potential of the vocal heritage of Western composers of the late XIX - early XX century. Musicological analysis of the works carried out galaxy leading composers of the past and highlights the characteristics of their heritage. Particular attention is given to the works of such composers as A.Vahnyanin, O.Nizhankivsky, F. Kolessa, the best works are yavlyayutsya valuable asset of national music.

Keywords: artistic and educational potential, vocal heritage, Western Ukrainian composers.

У час подолання внутрішньої політичної, соціальної та релігійної роз'єднаності українського народу визначилась проблема жорстокості та невихованості як дорослих, так і дітей, що стало однією з найбільших глобальних та болючих проблем нашого суспільства. Це спричинило виникнення інтересу до художньо-виховного потенціалу вокальної спадщини українських композиторів. Дослідження даної проблеми має розглядатися як один з можливих засобів духовного виховання учнів на уроках музики та у позаурочний час.